

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

Consiliul pentru Studii Universitare de Doctorat

Școala Doctorală

Administrarea Afacerilor

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

**IMPLEMENTAREA UNOR SISTEME DE MANAGEMENT
INTEGRATE (CALITATE-MEDIU-SIGURANȚA ALIMENTARĂ)
ÎN INDUSTRIA LAPTELUI ÎN CONTEXTUL PUNERII ÎN
APLICARE A STRATEGIEI UE PRIVIND BIOECONOMIA
DURABILĂ ÎN EUROPA**

TUDORAN VALENTINA-IRENA (căsătorită NICULIȚĂ)

Conducător de doctorat: Prof.univ.dr. Elena CONDREA

București, 2024

CUPRINS

INTRODUCERE	1
1. METODOLOGIA CERCETĂRII	7
2. CONTRIBUȚIA SISTEMELOR DE MANAGEMENT INTEGRATE LA ATINGEREA DEZIDERATELOR DE SUSTENABILITATE ȘI BIOECONOMIE DURABILĂ	16
2.1. ABORDĂRI ACTUALE PRIVIND CONCEPTUL DE DEZVOLTARE DURABILĂ	16
2.2. CONSIDERAȚII TEORETICE PRIVIND LEGĂTURA DINTRE BIOECONOMIE, ECONOMIE CIRCULARĂ ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ	23
2.3. CONSIDERAȚII TEORETICE PRIVIND ROLUL ESENȚIAL AL BIOECONOMIEI ÎN REALIZAREA OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ	34
2.4. IMPLEMENTAREA SISTEMELOR DE MANAGEMENT INTEGRATE CALITATE – MEDIU - SIGURANȚA ALIMENTELOR – CALEA CĂTRE O BIOECONOMIE DURABILĂ ȘI CIRCULARĂ	39
2.4.1. Sistemele de management integrate – evoluție și cerințe actuale	39
2.4.2. Principiile sistemelor de management integrate și beneficii pentru organizații	44
2.4.3. Considerații teoretice privind contribuția implementării sistemelor de management integrate calitate – mediu - siguranța alimentelor la atingerea dezideratului de bioeconomie durabilă și circulară	51
3. STRATEGII DE DEZVOLTARE DURABILĂ ȘI BIOECONOMIE CIRCULARĂ	56
3.1. STRATEGIA GLOBALĂ PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ, EVOLUȚIE ȘI OBIECTIVE ACTUALE	56
3.2. STRATEGIA ORGANIZAȚIEI INTERNAȚIONALE DE STANDARDIZARE PRIVIND AGENDA 2030	61
3.3. STRATEGII EUROPENE PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ, BIOECONOMIE DURABILĂ ȘI CIRCULARĂ	66
3.3.1. Strategia europeană pentru dezvoltare durabilă	66
3.3.2. Strategia europeană pentru bioeconomie durabilă și circulară	69
3.4. STADIUL ACTUAL AL ÎNDEPLINIRII OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ LA NIVEL GLOBAL	72

3.5. PROGRESUL REALIZAT DE UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN ATINGEREA OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ ÎN GENERAL ȘI DE ROMÂNIA ÎN SPECIAL	85
4. STUDIU PRIVIND IMPACTUL PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA INDUSTRIEI ALIMENTARE ÎN CONTEXTUL UNEI BIOECONOMII DURABILE	101
4.1. IMPACTUL PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA SISTEMELOR ALIMENTARE GLOBALE	101
4.2. IMPACTUL PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA BIOECONOMIEI DIN ROMÂNIA	109
4.3. IMPACTUL PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA INDUSTRIEI LAPTE	113
4.3.1. Impactul Pandemiei de COVID-19 asupra industriei laptelui la nivel global	113
4.3.2. Impactul Pandemiei de COVID-19 asupra industriei laptelui în România	123
4.4. MODIFICĂRI ÎN COMPORTAMENTUL ȘI PREFERINȚELE CONSUMATORILOR DE ALIMENTE CA URMARE A PANDEMIEI DE COVID-19, TENDINȚE ȘI PREVIZIUNI	125
5. SUSTENABILITATEA PRODUSELOR LACTATE ROMÂNEȘTI - CERCETARE CALITATIVĂ ȘI CANTITATIVĂ	137
5.1. CARACTERISTICI ALE PIEȚEI LACTATELOR DIN ROMÂNIA	137
5.2. CERCETARE CALITATIVĂ DE PIAȚĂ ADRESATĂ PRODUCĂTORILOR AUTOHTONI DE PRODUSE LACTATE	142
5.3. PREFERINȚELE CONSUMATORILOR ROMÂNI CU PRIVIRE LA PRODUSELE LACTATE ROMÂNEȘTI – CERCETARE CANTITATIVĂ DE PIAȚĂ ADRESATĂ CONSUMATORILOR DE PRODUSE LACTATE	152
6. PROPUNEREA UNUI MODEL DE STRATEGIE ORGANIZAȚIONALĂ BAZATĂ PE SISTEMUL DE MANAGEMENT INTEGRAT CALITATE-MEDIU-SIGURANȚA ALIMENTELOR PENTRU UN SUCCES DURABIL AL AFACERII	172
6.1. STUDIU DE CAZ	173
6.2. ÎNȚELEGEREA CONTEXTULUI ÎN CARE ACTIVEAZĂ ORGANIZAȚIA	179
6.3. LEADERSHIP	183
6.4. GESTIONAREA ASPECTELOR DE MEDIU	185
6.5. STABILIREA PROGRAMULUI DE MANAGEMENT	187
6.6. MANAGEMENTUL SCHIMBĂRILOR	189

6.7. MANAGEMENTUL RISCULUI	190
6.8. OPERARE ȘI SUPORT	192
6.9. EVALUAREA PERFORMANȚEI ȘI ÎMBUNĂȚĂȚIREA	197
7. CONCLUZII FINALE, LIMITE ȘI DIRECȚII VIITOARE DE CERCETARE	202
8. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	209
9. ANEXE	
ANEXA 1 – Chestionar adresat producătorilor de lactate	
ANEXA 2 – Chestionar interviu adresat producătorilor de lactate	
ANEXA 3 – Chestionar adresat consumatorilor de lactate	
ANEXA 4 – Ghid de bune practici - Model cadru al documentației sistemului de management integrat calitate-mediu-siguranța alimentelor pentru implementarea strategiilor de afaceri durabile, în industria laptelui, în contextul cercetării de doctorat	
10. LISTA ABREVIERILOR	
11. LISTA TABELELOR	
12. LISTA GRAFICELOR	
13. LISTA FIGURILOR	

Cuvinte cheie: Dezvoltare durabilă, bioeconomie durabilă și circulară, sistem de management integrat, calitate, mediu, siguranța alimentului, securitate alimentară, protecția mediului înconjurător, produse lactate, comportamentul consumatorului, consumatori, producători.

SINTEZA TEZEI

Această teză de doctorat abordează implementarea unui sistem de management integrat (calitate-mediul-siguranța alimentelor) în conformitate cu standardele ISO (EN ISO 9001:2015, EN ISO 14001:2015, EN ISO 22000:2018) în industria alimentară ca instrument concret și viabil pentru dezvoltarea unei bioeconomii durabile și circulare în Europa conform strategiei UE. Teza abordează conceptele de dezvoltare durabilă, bioeconomie și economie circulară, dar și principalele caracteristici și principiile sistemelor de management al calității, mediului și siguranței alimentului promovate de standardele ISO.

Scopul principal al tezei doctorale este de a arăta cum se poate implementa în industria laptelui un sistem de management în mod eficace, în sensul succesului durabil și al creșterii performanței globale a organizației, prin aplicarea unei strategii de afaceri bazată pe analiza contextului în care activează organizația, a vulnerabilităților și amenințărilor cu care se confruntă.

În concluzie, această teză contribuie la literatura de specialitate prin oferirea de noi înțelegeri despre cum sistemele de management conform standardelor ISO pot deveni instrumente utile pentru un succes durabil al afacerii, o viziune complementară asupra contribuției sistemelor de management integrate (calitate-mediul-siguranța alimentelor) la atingerea dezideratului de bioeconomie durabilă.

Teza de doctorat este structurată în **7 capitole**, la care se adaugă introducerea, anexele și bibliografia, după cum urmează:

Primul capitol intitulat „*Metodologia cercetării*” prezintă metodele de cercetare aplicate, dar și bazele de date utilizate pentru realizarea tezei doctorale. Se argumentează necesitatea recurgerii la mai multe metode complementare de cercetare, și anume: analiza de date secundare (revizuirea literaturii de specialitate din domeniu, studierea rapoartelor și a publicațiilor emise de organisme internaționale și naționale, analiza actelor normative și a altor reglementări internaționale și naționale, analiza informațiilor furnizate prin intermediul paginilor web a diverselor organizații sau organisme de profil), cercetarea calitativă, prin metoda interviurilor semistructurate adresate producătorilor autohtoni de lactate și cercetarea exploratorie cantitativă (studiu de piață) utilizând un sondaj statistic, pe bază de chestionar, în vederea cunoașterii profilului consumatorilor de lactate din România.

Al doilea capitol „*Contribuția sistemelor de management integrate la atingerea dezideratelor de sustenabilitate și bioeconomie durabilă*” oferă o imagine de ansamblu nu numai asupra conceptelor de dezvoltare durabilă, bioeconomie și economie circulară, dar și a conceptelor complementare cu evidențierea similitudinilor și diferențelor dintre ele (*dezvoltare durabilă, sustenabilitate, durabilitate, economie circulară, economie verde*) printr-o analiză a literaturii de specialitate din domeniu – lucrări științifice recente publicate în jurnale cu peer review; de asemenea, se subliniază rolul esențial al bioeconomiei în realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă. În acest capitol sunt identificate și principalele caracteristici și principiile sistemelor de management al calității, mediului și siguranței alimentului promovate de standardele ISO, se evidențiază beneficiile implementării lor și contribuția la atingerea dezideratului de dezvoltare durabilă.

În continuare, în al treilea capitol „*Strategii de dezvoltare durabilă și bioeconomie circulară*”, în urma analizării actelor normative și a rapoartelor publicate de către organismele și organizațiile internaționale, au fost prezentate evoluția și obiectivele actuale ale strategiei globale pentru dezvoltare durabilă, cu evidențierea strategiilor adoptate de Organizația Internațională de Standardizare și de Uniunea Europeană privind Agenda 2030 sau bioeconomia durabilă și circulară; de asemenea, a fost analizat stadiul actual al îndeplinirii strategiilor Uniunii Europene în domeniul bioeconomiei, la nivel regional și național.

Capitolul 4. *Studiu privind impactul pandemiei de COVID-19 asupra industriei alimentare în contextul unei bioeconomii durabile* este dedicat analizei impactului pandemiei asupra sistemelor alimentare globale, asupra industriei laptelui la nivel global, inclusiv asupra comportamentului și preferințelor consumatorilor de alimente. Întreruperile din lanțurile de aprovizionare, diminuarea veniturilor, distanțarea socială și grija pentru sănătate au determinat creșterea gradului de conștientizare a importanței sustenabilității alimentelor și, implicit modificarea obiceiurilor de consum alimente. Astfel, sănătatea, siguranța alimentară, igiena, ingredientele naturale au devenit criterii prioritare în opțiunile de cumpărare. De asemenea, este analizat cu precădere impactul pandemiei de COVID-19 asupra bioeconomiei din România, în general și asupra industriei laptelui, în special.

În capitolul 5. *Sustenabilitatea produselor lactate românești - cercetare cantitativă și calitativă* plecând de la particularitățile sectorului de lactate din România descrise în primul subcapitol, sunt prezentate două cercetări de piață, o cercetare calitativă adresată producătorilor autohtoni de lactate și o cercetare cantitativă adresată consumatorilor de produse alimentare din România. Efectuarea celor două studii s-a considerat oportună pentru a putea cunoaște mai bine piața lactatelor

din România, atât din perspectiva producătorilor cât și a consumatorilor și a identifica ulterior modalități eficiente de dezvoltare sustenabilă a afacerilor din industria laptelui.

Capitolul 6. *Propunerea unui model de strategie organizațională bazată pe sistemul de management integrat calitate-mediu-siguranța alimentelor pentru un succes durabil al afacerii*”, ca urmare a tuturor ipotezelor validate anterior, propune un model de strategie de dezvoltare sustenabilă pentru procesorii din industria laptelui, în viziunea proprie autorului, pornind de la studiul de caz prezentat, model bazat pe implementarea eficientă și eficientă a unui sistem de management integrat calitate-mediu-siguranța alimentelor conform standardelor ISO, cu posibilitatea de a-l aplica și în alte sectoare ale bioeconomiei. Plecând de la studiul de caz prezentat, sunt descrise etapele de implementare ale sistemului de management integrat care să ducă la creșterea performanței organizației și la un succes durabil. Propunerea de strategie organizațională este susținută și de un model cadru al documentației sistemului de management integrat calitate-mediu-siguranța alimentelor util pentru implementarea strategiei (Anexa 4).

Lucrarea se încheie cu capitolul 7. *Concluzii finale, limite și direcții viitoare de cercetare*, unde sunt prezentate concluziile, dar și propunerile de îmbunătățire în ceea ce privește problema studiată. Acest ultim capitol sintetizează contribuțiile teoretice și practice în ceea ce privește succesul durabil al unei organizații din industria laptelui prin implementarea eficientă a sistemului integrat de management calitate-mediu-siguranța alimentelor. Este evidențiat faptul că implementarea unui sistem de management integrat este o decizie strategică și un proces foarte complex care devine util (furnizează premisele unei dezvoltări durabile) doar în cazul în care este conceput și adaptat în funcție de profilul organizației și de contextul în care aceasta activează. De asemenea, sunt evidențiate beneficiile implementării unui sistem de management integrat calitate-mediu-siguranța alimentelor.

Referințe Bibliografice

Această secțiune cuprinde toate sursele academice consultate pentru elaborarea tezei, oferind cititorului resurse extinse pentru explorare suplimentară.